S.V. Apte, English-Sanskrit Dictionary -- 3rd ed. Pune 1920

Liberty, *s*. स्वाधीनता, स्ववशता, स्वतंत्रता, स्वातंत्र्यं, अनायत्तता, अपारतंत्र्यं, अयंत्रणं, दास्याभावः, अदास्यं, स्वाच्छंद्यं, स्वेच्छाचारता. 2 स्वेच्छा, स्वकामः, स्वरुचि *f*., यदृच्छा. 3 अनुज्ञा, अनुमति *f*. 4 मुक्ति *f*., मोक्षः-क्षणं, मोचनं. 5 विरहः, अभावः, शून्यता. 6 अधिकारः, क्षमता, शक्ति *f*. 7 कर्मावशता, दैवानधीनता, अदैवपरता. 8 अमर्यादा, मर्यादातिक्रमः, अविनयः, विनयातिक्रमः, विनयोल्लंघनं; 'don't take l. with your teachers' गुरुषु अविनयं मा कार्षीः; 'your ladyship is at l. to do what befits the occasion' यदत्रावसरप्राप्तं तत्र प्रभवति भवती (Ka.158); बंधे मोक्षेच अधुना सा ते प्रभवति (Ka. 354) 'she is at l., to detain or set you free'; 'to set at l.' मुच् 6 P or c. मोक्ष् 10; *See* **Liberate**; 'at l.' अयंत्रित, निरवग्रह; *See* **Free.**

Libidinous, *a*. *See* **Lustful.**

Libra, *s*. तुला, तुलाराशिः. **-Librate,** *v. t.* तुल् 10. **-ion,** *s*. तोलनं.

Library, *s*. पुस्तकसंग्रहः-समूहः, ग्रंथसमुदायः-संग्रहः. 2 पुस्तकालयः, ग्रंथालयः, ग्रंथशाला, पुस्तकशाला-अगारं. **-Librarian,** *s*. ग्रंथशालाध्यक्षः, पुस्तकालयाधिकृतः, ग्रंथाध्यक्षः.

License, *s*. अनुज्ञा, अनुमति *f*., आज्ञा; 'written l.' अनुज्ञापत्रं-लेखः. 2 अनियंत्रणं, मर्यादातिक्रमः, व्यतिक्रमः, उत्क्रमः, निर्यंत्रणं; 'poets have l. (in every way)' निरंकुशाः कवयः. *-v. t.* अनु-ज्ञा 9 U. आज्ञापत्रं-अनुमतिलेखं-दा 3 U. अनुमन् 4 A. **-Licentiate,** *s*. लब्धानुज्ञः, अधिकारयुक्तः, दत्ताधिकारः.

Licentious, *a*. अनियंत्रग, निर्मर्याद, स्वेच्छाचारिन्, कामवृत्त, स्वैरिन्, उच्छृंखल, अबद्ध, अनर्गल. 2 कामासक्त, उद्दामचरित, अतिक्रांतमर्याद, दुराचार, अशिष्टाचार, धर्मभ्रष्ट, व्यसनिन्, व्यसनासक्त, विषयासक्त, कामुक, दुर्वृत्त, लंपट; स्त्रीव्यसनिन्; *See* **Libertine, Lustful.** **-ly,** *adv*. उच्छृंखलं, निर्यंत्रणं, निर्मर्यादं; कामुकवत्, लंपटवत्. **-ness,** *s*. व्यभिचारः, अत्याचारः, दुराचारः, दुर्वृत्तता, व्यसनिता, भ्रष्टचारित्रं-त्र्यं, लांपट्यं, स्त्रीसंगपरता, मर्यादातिक्रमः, :व्यतिक्रमः, उत्क्रमः, निर्यंत्रणा.

Lichen, *s*. सूकरी, सूकराक्रांता, शिलावल्का.

Lick, *v. t.* लिह् 2 U., आ-अव-सं-परि°; 'l. up' ग्रस् 1 A, गृ 6 P. 2 तड् 10, प्र-हृ 1 P; 'l. the dust (before one)' भूमौ निपत् 1 P or शी 2 A. **-ing,** *s*. लेहः-हनं. 2 आघातः, प्रहारः, ताडनं, दंडाघातः, वेत्रप्रहारः. **-Lickerish,** *a*. सुरस, स्वादु, मिष्ट. 2 लेहोत्सुक, भोगोत्सुक.

Licorice, *s*. यष्टिमधु *n*., यष्टि(ष्टी)मधुकं, मधुयष्टिका, मधुकं, क्लीतकं.

Lid, *s*. पिधानं, आच्छादनं, आवरणं, पटलं, पुटः-टं-टी, छदः-दनं, शरावः, मुद्रः, वर्धमानकः, उद्दंचनं; 'eye-l. नेत्रच्छदः, अक्षिपुटः.

Lie, *s*. असत्यं, अनृतं, वितथं, अतथ्यं, अलीकं; मृषा or अनृत-वाक्यं or वचनं, मृषोक्ति *f*., मृषोद्यं, मिथ्या-वादः-भाषणं-वचनं-उक्तिः, मृषा-असत्य-वादः, असत्यभाषणं. *-v. i.* शी 2 A, अधि-शी (with acc.), आस् 2 A, निपत् 1 P, संविश् 6 P, 2 वस् 1 P, स्था 1 P, अव-स्था 1 A; gen. by भू, वृत् 1 A, अस् 2 P, विद् 4 A; 'Lanka l. s to the south of India' लंका भारतवर्षस्य दक्षिणतोऽवस्थिता or वर्तते. 3 **Consist in,** q. v. 'l. hard upon' पीड् 10, बाध् 1 A, आ-यस् c. **-down,** शी, संविश्, स्वप् 2 P, निपत्. **-in,** प्रसवावस्थायां वृत्; 'lying-in-chamber' अरिष्टं, सूतिकागृहं; 'l. in the wait' निभृते स्था, नि-ली 4 A; 'l. in the way' रुध् 7 U, अंतर्-इ 2 P, अंतरायो भू. **-on,** आ-अव-समा-लंब् 1 A, आश्रि 1 U; *See* **Depend.** 2 'Be incumbent' q. v. **-with,** संगम् 1 A, अनुगम्, मैथुनं कृ 8 U. 2 अधीन-*a*. भू; गम्; 'the fault l. s with you entirely' सर्वथा तवैवायं दोषः, त्वमेवात्र सर्वात्मना दोषभाक्; 'the fault l. with my friend' सखिगामी (अयं) दोषः (S. 4).

Lie, *v. i.* अनृतं-मिथ्या-असत्यं-वद् 1 P or वच् 2 P or भाष् 1 A, &c. (Speak, q.v.); 'thou liest in the throat' नितांतमनृतं वदसि; **-Liar,** *s*. मिथ्या-मृषा-अनृत-असत्य-वादिन् or भाषिन्, असत्यवाच्, अलीक-वाच्, अनृतिन्, all *m*. असत्यशीलः, मिथ्यावादशीलः. **-Lying,** असत्य-अनृत-मिथ्या-भाषणं, मृषा-मिथ्या वादः, मिथ्यावादित्वं, असत्यता; *See* (*s*.). **-*a*.** मृषावादिन्, अनृतवाच्, असत्य; *See* above.

Lief, *adv*. कामं, प्र-नि-कामं, कामतः, इच्छापूर्वं, संतोषेण, प्रीत्या.

Liege, *s*. प्रभुः, स्वामिन् *m*., ईश्वरः, पतिः; महाराजः, देवः (in addressing). **-*a*.** भक्त, सेवा-भक्ति-बद्ध, प्रभु-स्वामि-भक्त, स्वाम्यनुरक्त, प्रभुवश; 'l. man' भक्तः, प्रभुसेविन् *m*. 2 आज्ञापकः; better ex. by (*s*.).

Lien, *s*. आविहितकाल -*a*. स्वाम्यं or अधिकारः or स्वत्वं.

Lientery, *s*. अतिसारः, आमातिसारः.

Lieu, *s*. स्थानं, भूमि *f*.; 'in l. of' स्थाने, विनिमयेन; *See* **Instead** (**of**). **-Lieutenant,** *s*. प्रतिनिधिः, प्रतिपुरुषः; (lit.) सेनापतिप्रतिनिधिः; 'l. governor प्रतिशासकः; 'lord l.' राजप्रतिनिधिः.

Life, *s*. जीवनं, जीवितं, प्राणधारणं, असुधारणं. 2 जीवः, सत्त्वं, जीवितं, चैतन्यं,

Institute of Indology & Tamil Studies Cologne University Germany 9/1/2007